

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

UČEBNÍ OSNOVA

*hry na akordeon,
komorní, souborové a orchestrální hry akordeonů,
pro přípravné studium
I. a II. stupně základního studia
a pro rozšířené vyučování
v základních uměleckých školách*

Schválilo MŠMT č.j. 24 642/2003-22 dne 11. 8. 2003 s platností od 1. září 2003

Praha 2003

Obsah

Charakteristika hudebního oboru.....	3
Přípravné studium – příprava ke hře na nástroj.....	4
I. stupeň základního studia	
Učební plán č. 9.....	5
Cílové kompetence absolventa I. stupně	6
1. ročník.....	7
2. ročník	8
3. ročník	9
4. ročník	11
5. ročník	13
6. ročník	14
7. ročník	16
Učební osnovy komorní a souborové hry akordeonů 3. - 7. ročník	18
3. a 4. ročník	19
5., 6. a 7. ročník	20
Učební osnovy hry na akordeon pro II. stupeň studia a studium pro dospělé	21
Cílové kompetence absolventa II. stupně.....	22
UP č. 12 (Komorní, souborová a orchestrální hra)	22
UP č. 15 (Příprava ke studiu na VŠ pro žáky s předběžnou hudební přípravou).....	26
Komorní a souborová hra na II. stupni	28
Rozšířené vyučování na I. stupni	30
UP č. 16 (Příprava ke studiu na středních odborných školách a na pedagogických a filozofických fakultách bez PHP).....	28
Učební osnovy rozšířeného vyučování na I. st. ZUŠ	29
UP č. 24	29
Cílové kompetence absolventa rozšířeného vyučování	29
Přehled použitých zkratk	33

HUDEBNÍ OBOR

Charakteristika hudebního oboru

Posláním hudebního oboru ZUŠ je poskytnout žákům, kteří projeví potřebné předpoklady a zájem o studium hudby, základy odborného vzdělání a vychovat z nich zaujaté hudebníky, kteří se dovedou ve svém životě i v životě společnosti uplatnit ve zvoleném žánru jako amatéři nebo budoucí profesionálové. To znamená vychovat mladého člověka schopného vlastního instrumentálního nebo pěveckého projevu, s rozvinutou schopností proniknout do výrazu a struktury hudebního díla, s určitým měřítkem hodnot, s nímž k hudbě přistupuje, s vědomím, že i v umění jsou tyto hodnoty výsledkem cílevědomé a ukázněné práce.

Tato výchova se uskutečňuje v řadě odborných předmětů, ve kterých se intenzivním, aktivním provozováním hudby prohlubují a rozšiřují hudební znalosti a dovednosti, jež získává žák ve všeobecné hudební výchově.

Průpravu k vlastnímu studiu v hudebním oboru představuje přípravná hudební výchova, kde se hravým způsobem ověřují a upevňují předpoklady a zájem žáků pro studium a v instrumentálních nebo pěveckých skupinách zjišťuje oprávněnost volby hlavního předmětu podle jejich osobitých vloh a fyziologických dispozic.

V hlavním předmětu se žáci učí zvládnout technické a výrazové prostředky zvoleného nástroje nebo zpěvu tak, aby se jim stal prostředníkem k vyjádření hudebních myšlenek, k reprodukci přiměřených skladeb sólových, komorních a souborových, popřípadě vlastní improvizaci a tvorbě. Žáci se postupně seznamují s hodnotnou literaturou svého oboru, cvičí se v pohotovosti ve čtení z listu, upevňují svou paměť a své nástrojové nebo pěvecké dovednosti prakticky uplatňují podle povahy předmětu např. v jednoduchých improvizovaných doprovodech.

Důležitou složkou výchovy každého hudebníka je průprava k souhře, ať již jde o čtyřruční hru, hru v souborech, orchestru, komorní hru, sborový nebo komorní zpěv. Tyto disciplíny organicky navazují na hlavní předmět, vycházejí z praktického uplatnění instrumentální nebo pěvecké výuky a celkového hudebního rozvoje žáka.

Hudební poznatky a prožitky získané v jednotlivých předmětech hudebního oboru integruje a třídí hudební nauka, jejímž hlavním posláním je vychovat z žáků hudbymilovného a kulturního člověka.

Nadání k nástrojové hře, resp. zpěvu, se skládá z řady složek: od přirozených fyzických dispozic přes schopnost pohotově číst notový zápis, míru fantazie i odvahy projevit své citění až po hudební představivost, paměť apod. Otázka, do jaké míry je prospěšné a možné rozvíjet všechny složky tohoto nadání a kdy je lépe využít přirozených vloh určitého druhu, je otázkou diferenciací mezi žáky, a to nejen diferenciací na budoucí profesionály a amatéry, ale i uvnitř těchto skupin. Tato diferenciací se však nemůže týkat odborné úrovně výuky. Se stejnými požadavky na odbornost ze strany učitele je třeba přistupovat k té velké většině těch, kteří se budou věnovat zájmové umělecké činnosti jako výkonní amatéři, zasvěcení milovníci umění a spolutvůrci kulturního a veřejného života, jako té menší části těch, kteří budou používat nabytých znalostí a dovedností jako základ k profesionálnímu studiu. Rozdíl bude pouze v tom, že ve druhém případě budeme vyžadovat navíc v daleko větší míře také zvládnutí nástrojové a pěvecké techniky, širšího a závažnějšího repertoáru a jeho dokonalé provedení.

Pro všechny absolventy hudebního oboru by mělo být cílem dosažení takového stupně technického a hudebního rozvoje, aby byli schopni samostatně hrát na zvolený nástroj, respektive zpívat, studovat nové skladby v rozsahu svých možností, uplatňovat se jako členové hudebních souborů zájmové umělecké činnosti, aby měli takovou schopnost hrát nebo zpívat z listu, aby se mohli seznamovat s novou hudební literaturou, aby byli schopni

jednoduché improvizace a nejvyspělejší z nich se uplatnili jako sólisté při různých příležitostech.

Přípravné studium (PHV) - příprava ke hře na nástroj

(od 2. pololetí 1 vyučovací hodina týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

- Hravou formou vzbudit zájem žáka o hru na nástroj
- Rozvíjet hudebnost žáka a podporovat jeho tvořivé schopnosti
- Osvojovat správné návyky nástrojové hry
- Zjistit manuální a fyzické předpoklady žáka ke hře, jeho hudební dispozice (intonační, sluchové a rytmické) pro přijetí do 1. ročníku ZUŠ

Prostředky k dosažení stanovených cílů

- Seznámení s nástrojem
- Sezení, držení, upevnění nástroje a postavení obou rukou
- Základy prstové a měchové techniky
- Hra jednoduchých písní pravou rukou podle sluchu
- Čtení not v G klíči v rozsahu c^2 - g^2
- Čtení základních basů (F, C, G, D) v F klíči
- Základní hmatová orientace obou rukou
- Počátky hry z not

Hudební literatura

Machalíčková F.; Havlíček I.; Ondruš, J.: Škola hry na akordeon, Supraphon Praha

Vašica, J.: Praktická škola hry na akordeon

Riedlbauch, V.: Čaroděj, Supraphon Praha

Hricová, O.: Abeceda akordeonisty

Bláha, B.: Moderní škola hry na akordeon, F. B. Praha 1992

Havlíček, I., Vídeňský, J.: Akordeonová škola, Nova Lipnice nad Sázavou, 1991

Lidové písně a jiný vhodný materiál

Přijímací zkouška z PHV do 1. ročníku I. stupně

Žák prokáže základy pro technický vývoj hry na akordeon, dle schopností zahraje cvičení z akordeonové školy a jednoduchou melodii lidové písně pravou rukou. Prokáže základy vedení měchu a celkové dispozice ke hře na nástroj.

I. stupeň základního studia

HRA NA AKORDEON

UČEBNÍ PLÁN Č. 9

pro žáky od 7 let, délka studia: 7 let

Předmět	Ročník						
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1. Hra na nástroj, příprava k souhře, hra z listu, element. improvizace	1-1,5	1-1,5	1-1,5	1-1,5	1-1,5	1-1,5	1-1,5
2. Komorní nebo souborová hra nebo doprovod	–	–	1-1,5	1-1,5	1-1,5	1-2	1-2
3. Hudební nauka	1	1	1	1	1	–	–
Celkem (vyuč. hod.)	2-2,5	2-2,5	3-4	3-4	3-4	2-3,5	2-3,5
Nepovinné předměty: - sborový zpěv nebo hra na nástroj	0,5-1	0,5-1	0,5-1	0,5-1	0,5-1	0,5-1	0,5-1
- hudební nauka	–	–	–	–	–	1	1

Poznámky

- 1) Jednotlivé složky předmětu (1) musejí být vyznačeny v individuálním studijním plánu žáka
- 2) Stanovený počet hodin se v 1. – 3. roč. vyučuje v dělených vyučovacích hodinách dvakrát týdně v případě, že žák je vyučován 1,5 hod. Výuku je možné dělit i při 1 hod. vyučovací lekci
- 3) Komorní nebo souborová hra může být vyučována společně pro žáky 5. ročníku I. stupně až 4. ročníku II. stupně základního studia.

Učební osnova hry na akordeon

1. Charakteristika a pojetí předmětu, výchovně vzdělávací cíl

Akordeon zaujímá vedle klasických nástrojů významné místo. Jako přenosný vícehlasý nástroj plní akordeon v hudebním životě funkci jak samostatného sólového nástroje, tak nástroje doprovodného a souborového. V poslední době dochází ke změnám v technickém vývoji a nástrojové interpretaci. Žádný interpret se neobejde bez dokonalého zvládnutí všech výrazových možností nástroje, technické vyspělosti obou rukou a dokonalé měchové techniky. Je třeba mít stále na paměti, že zvládnutí technické složky nástrojové hry je pouze prostředkem k dosažení vytčeného cíle a musí být v souladu s celkovým hudebním a kulturním rozvojem osobnosti žáka.

Výuka hry koncipovaná na nových principech dává žákům takové odborné vzdělání, které jim umožňuje uplatnit se v amatérské i profesionální činnosti.

Cílem předmětu je především celkový rozvoj hudebnosti, hudební představivosti a citění žáka v souladu se stupněm jeho nástrojové technického vývoje. Stanovené vyučovací cíle jednotlivých ročníků jsou pro učitele i žáka závazné a jejich splnění je podmínkou pro postup žáka do dalšího ročníku.

Součástí předmětu Hra na akordeon je rovněž hra z listu, tvoření doprovodů k písním a tancům, komorní a souborová hra, hra podle akordových značek a základy improvizace.

Náplní práce je soustavné pěstování měchové a prstové techniky, hudební paměti a tvořivých schopností žáka, jeho vedení ke sluchové sebekontrolě, hmatové pohotovosti, jistotě, přesné a stylové interpretaci a výchově hudebního vkusu.

Žák by měl hrát na nástroj takové velikosti, která odpovídá jeho fyzickým dispozicím, proto musí být učebna hry na akordeon vybavena nástroji přiměřené velikosti. Doporučuje se vytvářet podmínky pro zavádění výuky hry na nástroj s melodickými basy.

Metody, formy a organizace práce

Všeobecný hudební rozvoj žáka:

Při respektování fyzických a psychických zvláštností žáka se učitel zaměří na jeho úroveň vnímání, paměť, schopnost uvědomělé koncentrace, vychází z jeho způsobu a úrovně myšlení, jeho vlastních představ a fantazie, citovosti a aktivity. Staví na schopnostech, zájmu a povahových vlastnostech žáka.

Harmonicky rozvíjí jeho osobnost, klade důraz na potřebu živé hudby a vytváří správné proporce mezi jednotlivými výchovně odbornými složkami.

Rozvíjí umělecký vkus žáka prostřednictvím vlastní výuky, interních, veřejných a mimoškolních vystoupení, účasti v soutěžích.

Využívá všech nových progresivních metod a forem práce, včetně nových poznatků nástrojové hry a literatury k maximální efektivnosti vyučovacího procesu.

Hudební literatura

Doporučený hudební materiál není závazný a slouží k orientaci pedagoga. Může být nahrazen a doplněn dalšími přiměřenými skladbami (co do obtížnosti, období, stylu apod.) podle individuálních potřeb a možností žáka. Některé skladby doporučené pro základní studium I. stupně je možno podle vyspělosti a technické úrovně žáka zařadit rovněž do II. stupně základního studia a naopak.

Cílové kompetence absolventa I. stupně základního studia

- ovládá základy akordeonové hry a správné sezení s nástrojem
- ovládá základy měchové techniky, tj. frázování, bellow shake (střídavý měch)
- při hře umí používat základní hudebně-výrazové prostředky
- využívá v celém rozsahu basový hmatník včetně hry podle akordových značek
- dokáže využít barevných dispozic nástroje vhodným použitím rejstříků
- umí vytvořit vhodný rytmicko-harmonický doprovod k jednoduchým písním
- je schopen pohotové hry z listu přednesové literatury nižších ročníků
- ovládá hru stupnic dur i moll
- dokáže pohotově transponovat doprovody k písním
- je sebekritický k vlastním hudebním výkonům
- získal jistotu v hmatové orientaci

1. ROČNÍK (1-1,5 hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Rozvíjet zájem žáka o hru na nástroj jako prostředek hudebního vyjadřování. Vést žáka ke správným pracovním návykům, naučit ho správně přistupovat ke cvičení, přesné a pohotové reprodukci notového zápisu po stránce intonační, rytmické, prstokladové, artikulační a dynamické. Klást důraz na rozvoj správné měchové techniky, která je základem kultivovaného hudebního projevu. Učit jej kontrolovat sluchem realizaci hudebních představ. Dbát na uvolnění rukou, správné sezení a držení nástroje. Vytvářet správné elementární návyky akordeonové hry. Od počátku pěstovat u žáků hru z paměti, smysl pro souhru obou rukou a věnovat pozornost počátečnímu čtení z listu. Podporovat tvořivost žáka a rozvíjet jeho harmonické cítění.

Prostředky k dosažení výchovně vzdělávacích cílů

- Zopakovat základní poznatky a dovednosti z přípravného studia (správné sezení a držení nástroje, čtení not v G klíči)
- Postavení pravé a levé ruky
- Vedení měchu – tvoření tónů, správné nasazení a ukončení
- Čtení not v F klíči
- Orientace na hmatníku klávesového nebo knoflíkového akordeonu a znalost základních a pomocných basů s příslušnými durovými akordy (C, G, D, F)
- Prstová cvičení v pravé ruce, *legato*, *tenuto*, *staccato* i s použitím černých kláves
- Elementární cvičení melodie ve standardním basu
- Příprava ke hře stupnic
- Souhra obou rukou
- Procvičování akordického doprovodu *staccato*, *tenuto*, *legato*.
- Příprava ke hře dvojhmatu
- Základní dynamika $p < mf < f > mf > p$
- Rozlišování základních temp
- Podporovat osamostatňování a nezávislost obou rukou
- Příprava ke hře z listu v pětiprstové poloze

Hudební literatura

Technická cvičení

Prstová a měchová cvičení vycházející ze studijních úkolů

Stupnice: C, G, D, F dur v rozsahu jedné oktávy zvlášť

Akordy: Základní kvintakord pravou rukou harmonicky, melodicky

Školy

Machalíčková F.; Havlíček I.; Ondruš, J.: Škola hry na akordeon, Supraphon Praha

Riedlbauch, V.: Čaroděj, Supraphon Praha

Bláha, B.: Moderní škola hry na akordeon, F. B. Praha, 1992

Havlíček, I.; Vídeňský, J.: Akordeonová škola (počátky výuky na melodický bas), Nova, 1991

Herold, H.: Škola měchové techniky, Hohner Trossingen 1973

Přednesové skladby

Kotík, J.: 50 lidových písní (1. sešit), Supraphon Praha

Bláha, B.: Lidové písně 1, F. B. Praha 1991

Hošek, M.: Mamince pro radost, Nova Lipnice nad Sázavou, 1992

Za školní rok žák nastuduje okolo 30 cvičení a písní nebo skladbiček

Postupová zkouška

- 1 stupnice, tónický kvintakord
- 2 cvičení ze školy hry na akordeon
- 2 lidové písně nebo přednesové skladbičky z paměti

2. ROČNÍK

(1 – 1,5 hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Podporovat rozvoj hudebnosti žáka v souladu s jeho technickým rozvojem. Prohlubovat nástrojové návyky získané v 1. ročníku – sezení a držení těla, nástroje. Zkvalitňovat prstovou a měchovou techniku s důrazem na přesné dodržování notového zápisu. Pěstovat hru z paměti. Probouzet tvořivé schopnosti žáka. Rozšiřovat repertoár lidových písní a snadných skladeb.

Prostředky k dosažení výchovně vzdělávacích cílů

- Rozšíření pětiprstové polohy – posun ruky
- Zdokonalování hry *legato* a *staccato*
- Nácvik akordického doprovodu dur s kvintovým a terciovým basem, mollového kvintakordu a dominantního septakordu.
- Zdokonalování hry durových stupnic a akordů s důslednou sluchovou sebekontrolou.
- Začátky orientace v mollové tónině
- Hra dvojhmatů pravou rukou
- Zdokonalování vedení měchu, tvoření tónů, správné nasazení a ukončení.
- Dynamiku rozšířit o další stupně – *crescendo*, *decrescendo*.
- Rozlišování dalších druhů tempa
- Hra z paměti především na přednesových skladbách
- Hra v různých durových tóninách
- Tečkovaný rytmus, synkopa, triola
- Hra z listu v pětiprstové poloze

Hudební literatura

Technická cvičení

Prstová a měchová cvičení vycházející ze studijních úkolů

Stupnice

Durové C, G, D, A, F, v rozsahu jedné oktávy, rovným pohybem

Akordy

Tónický kvintakord s obraty k uvedeným stupnicím, harmonicky a melodicky oběma rukama dohromady

Školy

Machalíčková F.; Havlíček I.; Ondruš, J.: Škola hry na akordeon, Supraphon Praha
Riedlbauch, V.: Čaroděj, Supraphon Praha

Bláha, B.: Moderní škola hry na akordeon, F. B. Praha, 1992
Havlíček, I., Vídeňský, J.: Akordeonová škola, Nova, 1991
Herold, H.: Škola měchové techniky, Hohner Trossingen, 1973

Etudy

Dikánová, M., Ondruš, J.: Akordeonové etudy I. – výběr, Supraphon Praha, 1989
Czerny, C.: (upravil P. Tomšík): Výběr etud op. 599, Opus Bratislava

Přednesové skladby

Kotík, J.: 50 lidových písní I. a II. (výběr), Editio Bärenreiter Praha
Hošek, M.: Mamince pro radost, Nova Lipnice nad Sázavou, 1992
Havlíček, I.: Drobné suity
Skladbičky starých mistrů - Supraphon Praha (MHR č. 5)
Obrázky - Supraphon Praha (MHR č. 10)
Bažant, J.: Akordeon – automat I., Supraphon Praha.
Pro první vystoupení – Supraphon Praha (MHR č. 12)
Stračina, S.: Svet a deti, Opus Bratislava
Bláha, B.: Lidové písně 2, F. B. Praha 1992
Bláha, B.: Kluci a holky, pojd'te si hrát!, F. B. Praha, 1992
Vídeňský, J.: Pohádkové sny, Nova Lipnice nad Sázavou 1991
Vídeňský, J.: Kreslené seriály (rukopis)
Picchio, P.: 18 snadných studií (věnovaných Petru Panovi) Editio Rondo Prague 2000

Za školní rok žák nastuduje kolem 25 skladbiček a etud.

Postupová zkouška

- 1 stupnice v rozsahu jedné oktávy včetně akordů probraným způsobem
- 2 cvičení nebo etudy
- 2 skladbičky, z toho jedna z paměti, jedna s melodickým vedením basu
- 1 přednesová skladba z paměti

3. ROČNÍK (1 – 1,5 hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Pěstovat u žáka smysl pro kulturu tónu, dynamiku a výraz. Zdokonalovat prstové a měchové frázování a artikulaci, samostatnost a nezávislost rukou. Zařazovat skladbičky různého charakteru a stylu. Vést žáka k samostatnosti v domácí přípravě a ke sluchové sebekontrolě. Upevnit hmatovou orientaci. Tvořit doprovod k jednoduchým lidovým písním s použitím hlavních harmonických funkcí T, S, D s případnými transpozicemi. Připravovat žáka ke komorní hře.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

- Zdokonalení hry *legato* a *staccato* v různých kombinacích u souhry rukou
- Náročnější rytmické útvary a kombinace
- Další dynamické a agogické odstíny – *ritardando*, *accelerando*
- Dvojhmaty a jednoduchý dvojhlas
- Zdokonalování měchové techniky
- Rozšiřování polohy pravé i levé ruky – skoky
- Stupnice s akordy v rychlejším tempu. Některé durové stupnice oběma rukama dohromady.

- Transpozice jednoduchých lidových písní a tvoření harmonických doprovodů
- Rozvíjení hry z listu (na skladbách odpovídajících technické úrovni nižších ročníků)

Hudební literatura

Technická cvičení

Hra *legato* a *staccato* v rytmických a frázovacích variantách s transpozicemi, s využitím různých způsobů vedení měchu. Další cvičení vycházející z aktuální studijní problematiky

Stupnice

Durové do 3 $\sharp$ a 3 $\flat$ v rozsahu jedné oktávy *legato*, *staccato*, frázování.
Mollové a, e, d harmonická i melodická pravou rukou

Akordy

Akordy durové tříhlasé s obraty harmonicky a melodicky k probraným stupnicím, mollové pouze pravou

Školy

Machaličková F.; Havlíček I.; Ondruš, J.: Škola hry na akordeon, Supraphon Praha
Bláha, B.: Moderní škola hry na akordeon, F. B. Praha, 1992
Havlíček, I., Vídeňský, J.: Akordeonová škola, Nova, 1991
Herold, H.: Škola měchové techniky, Hohner Trossingen, 1973

Etudy:

Dikánová, M., Ondruš, J.: Akordeonové etudy I. (výběr), Supraphon Praha, 1989
Czerny, C. (upr. P. Tomšík): Výběr etud op. 599, Opus Bratislava

Přednesové skladby

Hošek, M.: Mamince pro radost Nova Lipnice nad Sázavou, 1992
Bažant, J.: Akordeon automat I. a II., Supraphon Praha
Stračina, S.: Svet a deti, Opus Bratislava
Havlíček, I.: Drobné suity, Supraphon Praha
Pro první vystoupení, Supraphon Praha (MHR 12)
Kabalevskij, D., Šostakovič, D.: Supraphon Praha (MHR 6)
Obrázky, Supraphon Praha (MHR 10)
Barokní skladby mistrů, Supraphon Praha (MHR 8)
Skladbičky starých mistrů, Supraphon Praha (MHR 5)
Pro školní koncerty, Supraphon Praha (MHR 13)
Bílek, J.: Sborník přednesových skladeb, Supraphon Praha
Bach, J.S.: Knížka pro Annu Magdalenu Bachovou
Menuety a jiné staré tance (HA-RE 60), Supraphon Praha
Stolte, S.: V rozzlobeném spěchu (rukopis)
Stolte, S.: 3 + 2 = 5 (rukopis)
Bláha, B.: Lidové písně 3, F. B. Praha, 1992
Bláha, B.: Kluci a holky, pojd'te si hrát!, F. B. Praha, 1992
Händel, G. F.: Wybór utworów, PWM Edition, 1977 (výběr)
Mart, J.: Dawne tance i melodie, PWM Edition, 1977 (výběr)
Picchio, P.: 18 snadných studií, Editio Rondo Prague, 2000
Trojan, P.: Drobnosti (12 skladeb), Editio Rondo Prague, 2000
Trojan, P.: Dny (7 skladeb), Editio Rondo Prague, 2000
Dostupná literatura komorní hry

Za školní rok žák nastuduje kolem 20 skladeb a etud

Postupová zkouška

1 durová stupnice s akordem probraným způsobem, popř. oběma rukama dohromady

1 etuda

2 původní skladby odlišného charakteru, z nich jedna z paměti

Dle fyzických dispozic žáka se doporučuje přechod na větší nástroj.

4. ROČNÍK **(1 – 1,5 hod. týdně)**

Výchovně vzdělávací cíl

V průběhu školního roku přejít na větší nástroj. Utvrzovat správné návyky hmatovou orientací. V souladu s výrazovou stránkou hry zvyšovat nároky na technickou úroveň – pohyblivost prstů, vícehlasou hru a skoky. Vést žáky k samostatnému studiu skladeb, jejich repertoár žánrově rozšířit o literaturu moderních hudebních proudů. Zapojovat je do kolektivní hry. Rozvíjet hudební představivost a harmonické cítění samostatným tvořením doprovodů k jednoduchým písním a pěstovat hru z listu. Rozšiřovat zvukové a barevné možnosti nástroje pomocí rejstříkových kombinací. Uplatňovat rozumovou složku při nácviu hry z paměti. Vést žáka k veřejnému vystupování.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

- Melodické ozdoby: příraz, nátryl
- Pokračování ve hře dvojhmatů, polyfonní hra, vícehlas
- Tříhlasý durový kvintakord
- Zdokonalování měchové techniky
- Kombinace měchové a prstové artikulace
- Mollové stupnice harmonické i melodické oběma rukama dohromady
- Tvoření doprovodů k jednoduchým durovým i mollovým písním na základě hlavních harmonických funkcí T, S, D
- Vhodné využívání barevných možností nástroje – základy techniky rejstříkování
- Hra z listu na skladbách odpovídajících technické úrovni nižších ročníků

Hudební literatura

Technická cvičení

Technická cvičení vycházející ze studijní problematiky

Bláha, B.: Studium stupnic a akordů (1. a 2. díl), F. B. Praha, 1994

Havlíček, I.: Denní prstová cvičení, Supraphon Praha

Stupnice:

Durové do 3 $\sharp$ a 3 $\flat$ v rovném pohybu přes dvě oktávy

Mollové harmonické i melodické do 2 $\sharp$ a 2 $\flat$ v rovném pohybu přes dvě oktávy (pokud žák hraje na větší nástroj)

Chromatická stupnice pravou rukou

Akordy:

Durový a mollový tříhlasý kvintakord s obraty oběma rukama dohromady (dle dispozic žáka)

Školy:

Machalíčková F.; Havlíček I.; Ondruš, J.: Škola hry na akordeon, Supraphon Praha

Havlíček, I., Vídeňský, J.: Akordeonová škola, Nova Lipnice nad Sázavou, 1991

Herold, H.: Škola měchové techniky, Hohner Trossingen, 1973

Etudy:

Czerny, C. (upravil P. Tomšík): Výběr etud op. 599, Opus Bratislava

Dikánová, M., Ondruš, J.: Akordeonové etudy II. (výběr), Supraphon Praha, 1989

Přednesové skladby

Bažant, J.: Akordeon automat I. a II., Supraphon Praha

Stračina, S.: Svet a deti, Opus Bratislava

Havlíček, I.: Drobné suity, Supraphon Praha

Pro první vystoupení, Supraphon Praha (MHR 12)

Kabalevskij, D., Šostakovič, D.: (MHR 6), Supraphon Praha

Obrázky (MHR 10), Supraphon Praha

Barokní skladby mistrů, Supraphon Praha (MHR 8)

Skladbičky starých mistrů, Supraphon Praha (MHR 5)

Pro školní koncerty, Supraphon Praha (MHR 13)

Bílek, J.: Sborník přednesových skladeb, Supraphon Praha

Bach, J.S.: Knížka pro Annu Magdalenu Bachovou

Menuety a jiné staré tance (HA-RE 60), Supraphon Praha

Stolte, S.: V rozzlobeném spěchu (rukopis)

Stolte, S.: $3 + 2 = 5$ (rukopis)

Bláha, B.: Lidové písně 4, F. B. Praha, 1992

Bláha, B.: Kluci a holky, pojďte si hrát!, F. B. Praha, 1992

Bláha, B.: Od ragtimu po dnešek, F.B. Praha, 1991

Bláha, B.: Světové tance v pop-music, F. B. Praha, 1991

Bláha, B.: Škola hry na klávesové nástroje, akordové značky, improvizace, F. B. Praha, 1991

Händel, G. F.: Wybór utworów, PWM Edition, 1977 (výběr)

Mart, J.: Dawne tance i melodie, PWM Edition, 1977 (výběr)

Picchio, P.: 18 snadných studií, Editio Rondo Prague, 2000

Trojan, P.: Drobnosti (12 skladeb), Editio Rondo Prague, 2000

Trojan, P.: Dny (7 skladeb), Editio Rondo Prague, 2000

Medňanský, K.: Tarantella pro solo akordeon, Nova Lipnice nad Sázavou, 1992

Smetana, J.: Tanec bledulek, Nova Lipnice nad Sázavou, 1992

Dostupná literatura komorní hry

Za školní rok žák nastuduje kolem 20 skladeb a etud

Postupová zkouška

1 durová a 1 mollová stupnice harmonická a melodická oběma rukama dohromady přes dvě oktávy v rovném pohybu (dle dispozic žáka)

1tříhlasý kvintakord durový harmonicky a melodicky oběma rukama dohromady (dle dispozic žáka)

1 etuda

2 přednesové skladby odlišného charakteru, z nich 1 z paměti

Hra z listu skladeb na technické úrovni nižších ročníků

Dle fyzických dispozic žáka se doporučuje přechod na větší nástroj

5. ROČNÍK (1 – 1,5 hod. týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Rozvíjet hudebnost žáka na základě získaných nástrojových dovedností. Zvyšovat nároky na výrazovou a technickou stránku hry. Zdokonalovat kulturu tónu pomocí měchové techniky. Vhodným výběrem skladeb rozšiřovat hudební obzor žáka v poznávání hudebních žánrů a stylů. Podporovat samostatný přístup při úpravách a transpozicích lidových písní a tanců. Pokračovat ve vedení žáků k samostatnému studiu skladeb, jejich repertoár žánrově rozšiřovat o literaturu moderních hudebních proudů. Vést žáka k samostatnosti a tvořivé iniciativě. Při výběru repertoáru dbát na jeho rozmanitost. Nadále rozvíjet hru z paměti, spolehlivost a jistotu při veřejném vystupování. Pokračovat ve hře z listu.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

- Melodické ozdoby: skupinka, mordent, obal
- Zdokonalování hry dvojhmatů
- Polyfonní způsob hry – vícehlas
- Čtyřhlasý kvintakord durový a mollový
- Práce s měchem
- Zvyšování nároků na technickou, tempovou, rytmickou a dynamickou stránku hry
- Durové stupnice v protipohybu
- Pokračovat v jednoduchých úpravách a transpozicích lidových písní
- Hra podle akordových značek
- Uplatňovat a prohlubovat rejstříkovou techniku
- Rozšíření repertoáru o *sonatinu*, *suitu* aj.
- Obohacení repertoáru o styly vycházející z blues (boogie-woogie, swing aj.)
- Rozšíření repertoáru o skladby vyššího populáru

Hudební literatura

Technická cvičení

Měchová cvičení s rytmickými a artikulačními variacemi. Náročnější rytmické doprovody. Melodické ozdoby, dvojhmaty, vícehlas. Pohyblivost prstů obou rukou a různé prstoměchové kombinace

Stupnice

Durové v rovném pohybu v rozsahu dvou oktáv – dokončit (dle dispozic žáka).

Mollové: a, e, h, d, g, c harmonické a melodické v rovném pohybu.

Chromatická pravou rukou v rychlejším tempu.

Akordy

Durový a mollový kvintakord tříhlasý s obraty, harmonicky a melodicky, oběma rukama současně v rozsahu dvou oktáv

Příprava čtyřhlasého kvintakordu

Škola

Herold, H.: Škola měchové techniky, Hohner Trossingen, 1973

Etudy

Czerny, C.: (upr. P. Tomšík) op. 599, Opus Bratislava

Czerny, C.: op. 261 Výběr z pasážových cvičení, Supraphon Praha
Duvernoy, L.: op. 176 Výběr etud, Artia Praha
Dikánová, M., Ondruš, J.: Akordeonové etudy II., III., Supraphon Praha, 1989

Přednesové skladby

Bažant, J.: Akordeon-automat II, Supraphon Praha
Stračina, S.: Svet a deti, Opus Bratislava
Kvěch, O.: Momentky, Supraphon Praha
Händel, G.F. (HA-RE č. 65), Supraphon Praha
Bach, J.S. (HA-RE č. 68), Supraphon Praha
Klasické sonatiny a rondo (HA-RE č. 81), Supraphon Praha
Album klasiků (HA-RE č. 43), Supraphon Praha
Moravské lidové tance (HA-RE č. 23), Supraphon Praha
Menuety a jiné staré tance (HA-RE č. 60), Supraphon Praha
M. Čulaki: Veselý výlet (SR č. 18), Supraphon Praha
Kabalevskij-Šostakovič: Supraphon Praha (MHR č. 6)
Skladbičky starých mistrů, (MHR č. 5), Supraphon Praha
Glinka, M., Čajkovskij, P.I. (HA-RE č. 41), Supraphon Praha
A. Mirek: Ve sváteční den, Ukolébavka,
Bach, J.S.: Knížka pro A. M. Bachovou,
Přednesové skladby pro akordeon – revize: J. Bílek
Bláha, B.: Od ragtimu po dnešek, F. B. Praha, 1991
Bláha, B.: Světové tance v pop-music (výběr), F. B. Praha, 1991
Bláha, B.: Lidové písně 4 (výběr), F. B. Praha, 1993
Bláha, B.: Škola hry na klávesové nástroje – akordové značky, improvizace, F. B. Praha, 1994
Bláha, M.: Svět v tanci (HA-RE č. 55), Supraphon Praha
Populární melodie (HA-RE č. 56), Supraphon Praha
Charakteristické skladby pro akordeon (HA-RE č. 60), Supraphon Praha
Akordeon revue (výběr)
ABCD melodií mladého harmonikáře 1, 2 (výběr), Supraphon Praha.
Vídeňský, J.: Tři skizzi (vl.nákladem), Trutnov 1985
Vídeňský, J.: Tři skladbičky (vl.nákladem), Trutnov, 1985
Trojan, P. : Dny, Editio Rondo Prague 2000
Medňanský, K. : Tarantella pro solo akordeon, Nova, Lipnice nad Sázavou
Smetana, J.: Tanec bledulek, Nova Lipnice nad Sázavou, 1992

Za školní rok žák nastuduje nejméně 6 etud, 2 skladby polyfonního charakteru, 3 skladby přednesové, z toho jedna sonatina nebo její část.

Postupová zkouška

Stupnice durová, 1 mollová probraným způsobem s příslušnými akordy
Etuda z probrané literatury
2 přednesové skladby odlišného charakteru z paměti
Hra z listu skladbiček na úrovni nižších ročníků

6. ROČNÍK **(1 – 1,5 hod. týdně)**

Výchovně vzdělávací cíl

Vybavit žáka takovými dovednostmi, které mu umožní citové pochopení a prožitek uměleckého díla. Učit jej rozlišovat hlavní zásady při interpretaci skladeb různých žánrů a

stylů. Tomuto cíli citlivě podřídit měchovou a rejstříkovou techniku. Tvorbu repertoáru rozšiřovat o skladby různých stylových období, zdokonalovat polyfonní hru. Respektovat zájmy žáka v různých žánrech a usměrňovat jeho vkus. Důsledně rozvíjet komorní a souborovou hru.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

- Melodické ozdoby – trylek
- Dominantní septakord pravou rukou
- Rozvíjení měchové techniky na stupnicích, akordech, etudách a přednesových skladbách – měchové *legato*, *staccato*, rychlý střídavý měch
- Dodržování stylové interpretace přednesových skladeb
- Hra durových stupnic v protipohybu, chromatická stupnice levou rukou
- Prohlubování techniky rejstříkování
- Rozšíření výběru skladeb dle schopností a zájmů žáka o další žánry
- Zařazování polyfonních skladeb a jejich správná interpretace
- Komorní a souborová hra
- Hra z listu
- Hra podle akordových značek

Hudební literatura

Technická cvičení

Melodické ozdoby, trylek. Skoky v akordickém doprovodu. Práce s měchem – měchové *legato*, *staccato*, střídavý měch

Stupnice

Durové v protipohybu, mollové dokončit rovným pohybem, chromatická stupnice levou rukou

Akordy

Durový a mollový kvintakord čtyřhlasý s obraty harmonicky a melodicky oběma rukama současně v rozsahu dvou oktáv.

Dominantní septakord pravou rukou s obraty

Etudy

Duvernoy, H.: op. 120 – op. 276: Výběr etud II

Lemoine, H.: Výběr z dětských etud, op.37

Dikánová, M., Ondruš, J.: Akordeonové etudy III, IV, Supraphon Praha

Czerny, C.: op. 261 – Výběr z pasážových cvičení, Supraphon Praha

Přednesové skladby

Bažant, J.: Akordeon-automat III, Supraphon Praha

Matys, J.: Bagately, Supraphon Praha

Kofroň, J.: Furiant, Artia Praha

Fiala, P.: Nálady, Supraphon Praha

Fiala, P.: Pro děti, Supraphon Praha

Kvěch, O.: Momentky, Supraphon Praha

Teml, J.: Miniatury

Pospíšil, J.: Pět drobných skladeb

Händel, G.F. (HA-RE č. 65), Supraphon Praha

Klasické sonatiny a ronda (HA-RE č. 81), Supraphon Praha

České lidové tance (HA-RE č. 17), Supraphon Praha
Barokní skladby mistrů, Supraphon Praha (MHR č. 9)
Korobejniki (SR č. 12)
Čajkin, N.: Malé rondo (SR č. 16)
Kabalevskij, D., Šostakovič, D., (MHR č. 6), Supraphon Praha
Bach, J.S. (HA-RE č. 68)
Bach, J.S.: Knížka pro A. M. Bachovou
Rizolja, N.: Kozáček (SR č. 23)
Album klasiků (HA-RE č. 43), Supraphon Praha
Glinka, M., Čajkovskij, P.I. (HA-RE č. 41), Supraphon Praha
Grieg, E. (HA-RE č. 53), Supraphon Praha
Bláha, B.: Od ragtimu po dnešek, F. B. Praha, 1991
Bláha, B.: Světové tance v pop-music (výběr), F. B. Praha, 1991
Bláha, B.: Lidové písně 4 (výběr), F. B. Praha, 1993
Bláha, B.: Škola hry na klávesové nástroje – akordové značky, improvizace, F. B. Praha, 1994
Hurt, J.: Capriccia
Akordeon revue (výběr)
ABCD melodií mladého harmonikáře 2, Supraphon Praha
Vídeňský, J.: Tři skizzi (vl. nákladem), Trutnov, 1985
Vídeňský, J.: Tři skladbičky (vl. nákladem), Trutnov, 1985
Uvedenou literaturu pedagog doplní dalším vhodným materiálem

Za školní rok žák nastuduje nejméně 8 etud, 4 přednesové skladby, z toho jednu polyfonní.

Postupová zkouška

1 durová a mollová stupnice probraným způsobem s příslušnými akordy
1 etuda z probrané látky
2 přednesové skladby odlišného charakteru z paměti, z toho 1 polyfonní
Hra z listu skladeb úrovně nižšího ročníku

7. ROČNÍK **(1 – 1,5 hod. týdně)**

Výchovně vzdělávací cíl

Sedmý ročník uzavírá I. stupeň základního hudebního vzdělání žáka. Učitel jej zaměří na zvládnutí náročnějších přednesových skladeb po stránce výrazové, stylové a technické. Žák má dospět k samostatnosti, technické vyspělosti, zručnosti a pohotovosti, kritickému hodnocení vlastního výkonu. Upevňuje jistotu a spolehlivost své hudební paměti. Pro další uplatnění v praxi si vytváří vhodný repertoár.

Veškerá technická a přednesová literatura je vybrána rovněž s ohledem na kvalitní přípravu úspěšného absolventského vystoupení.

Prostředky k dosažení stanovených cílů

- Chromatická stupnice pravou a levou rukou
- Durové a mollové stupnice všemi probranými způsoby
- Durové stupnice v dělených terciích
- Dominantní septakord pravou rukou s obraty
- Zmenšený septakord pravou rukou
- Uplatnění prvků měchové techniky na probírané látce v kombinaci prstoměchové artikulace
- Příprava absolventského vystoupení
- Hra z listu

Hudební literatura

Technická cvičení

Vycházejí ze studijní problematiky

Stupnice:

Durové a mollové v rozsahu dvou oktáv

Durové v dělených terciích. Chromatická pravou i levou rukou

Akordy:

Opakování durového i mollového čtyřhlasého kvintakordu s obraty k probíraným stupnicím a příprava velkého rozkladu

Dominantní a zmenšený septakord pravou rukou.

Etudy:

Dikánová, M., Ondruš, J.: Akordeonové etudy IV, Supraphon Praha

Duvernoy, H.: op. 120 – op. 276: Výběr etud II, Artia Praha

Lemoine, H.: op. 37 – Výběr z dětských etud, Supraphon Praha

Czerny, C.: op. 261 – Výběr z pasážových cvičení, Supraphon Praha

Přednesové skladby

Bažant, J.: Akordeon automat III, IV, Supraphon Praha

Fiala, P.: Nalady, Supraphon Praha

Fiala, P.: Pro děti, Supraphon Praha

Fiala, P.: Sonatina brevis, Supraphon Praha

Kašlík, I.: Reminiscence

Teml, J.: Miniatury

Pospíšil, J.: Pět drobných skladeb

Vičar, J.: Matylida a akordeon

Truhlář, J.: Suita pro Iva

Podprocký, J.: Rébusy (výběr)

Matys, J.: Bagately

Kofroň, J.: Furiant, Artia Praha

Hurt, J.: Capriccia

Havlíček, I.: Variace a moll, d moll (SR 27, SR 31)

Händel, G. F. (HA-RE č. 65), Supraphon Praha

Bach, J. S. (HA-RE č. 68), Supraphon Praha

Klasické sonatiny a ronda (HA-RE č. 81), Supraphon Praha

Mistři polyfonie (HA-RE č. 76), Supraphon Praha

Čeští klasikové (HA-RE č. 80), Supraphon Praha

Grieg, E. (HA-RE č. 53), Supraphon Praha

Svět v tanci (HA-RE č. 51), Supraphon Praha

Album klasiků (HA-RE č. 43), Supraphon Praha

Oblíbené melodie (HA-RE č. 34), Supraphon Praha

Havlíček, I.: 30 přednesových etud, Supraphon

Richter, W.: Konstelace H-E-G-A, Leipzig, 1979

Bláha, B.: Baby boogie, F. B. Praha, 1992

Bláha, B.: Od ragtimu po dnešek, F. B. Praha, 1991

Bláha, B.: Světové tance v pop-music (výběr), F. B. Praha, 1991

Bláha, B.: Lidové písně 4 (výběr), F. B. Praha, 1993

Bláha, B.: Škola hry na klávesové nástroje – akordové značky, improvizace, F. B. Praha, 1994

Vlach, L.: Pimprlata z marcipánu, Editio Rondo Prague

ABCD melodií mladého harmonikáře 3, Supraphon Praha

Z koncertního pódia, HA-RE č. 63, Supraphon Praha

Závěrečná zkouška

1 durová a mollová stupnice s příslušnými akordy probraným způsobem

1 přednesová skladba polyfonní

1 přednesová skladba odlišného charakteru

Hra z listu na úrovni nižšího ročníku

Předvést jednoduchý doprovod k dané melodii nebo písni

Předvést hru podle akordových značek v diskantu i doprovodu

Ukončení studia na I. stupni

První stupeň základního studia může být ukončen závěrečnou zkouškou nebo interním nebo veřejným absolventským vystoupením.

Učební osnovy komorní a souborové hry akordeonů 3. – 7. ročník

Charakteristika a pojetí předmětu

Komorní a souborová hra je pro výuku akordeonistů velmi důležitá, neboť napomáhá upevňování rytmického cítění a chápání široké škály dynamiky, umožňuje obeznámit větší okruh žáků se všemi stylovými obdobími na daleko větším počtu i náročnějších skladeb, jaké by při sólové hře nezvládli. Tím přispívá k rychlejšímu hudebnímu vývoji žáků a k růstu jejich uměleckého rozhledu.

Komorní a souborová hra slouží jako prostředek k podchycení zájmu žáka o hudbu, aby po několikaletém studiu cítil vlastní potřebu hudbu aktivně provozovat a poslouchat. Může zaujmout i ty žáky, kteří nemají dostatečné schopnosti pro uplatnění jako sólisté.

Kolektivní hra podporuje v žácích rozvoj morálně volných vlastností, jako jsou odpovědnost, ukázněnost a smysl pro společnou práci, čímž napomáhá formování kladných charakterových a lidských vlastností žáků.

Metody a formy práce, organizace výuky

Podle podmínek školy je možno zařazovat do souboru žáky dvou i více ročníků (např. 3. a 4. roč., 5. – 7. roč.). Vedoucí souboru úzce spolupracuje s pedagogy těch tříd, ze kterých se žáci zúčastňují nácviu souborové popř. komorní hry. Veřejná vystoupení vhodně motivují žáky k další práci, proto je soubor povinen veřejně vystoupit s nastudovaným repertoárem nejméně jedenkrát do roka.

Prostředky k dosažení stanovených cílů (studijní úkoly)

- schopnost hry podle gest dirigenta
- pohotová zraková i sluchová orientace v notovém zápise - pokračování ve hře od označených taktů
- schopnost přesné souhry s ostatními hráči
- využití všech dosud získaných hráčských dovedností
- základy taktování a rozlišování taktů
- ovládání měchové techniky pro přednesovou hru
- hra podle měchových značek
- citlivost při hře skladeb - dynamická znaménka síly a přednesu
- prostudování partu - tempo skladby, zpomalování, zrychlování, fráze, artikulace tónů, rytmus, pomlky, nástupy, ukončení apod.

- dodržování předepsaných rejstříků

3. ROČNÍK **(komorní a souborové hry akordeonů)** **(1-1,5 hod. týdně)**

Výchovně vzdělávací cíl

Připravit ke kolektivní hře. Získat základní návyky, intonačně a rytmicky zvládnout party, orientovat se při vzájemném poslechu. Při nácviu skladeb seznámit se s gesty dirigenta, případně vedoucího hráče komorního souboru, schopnost tónového vyrovnání, základy dynamiky.

Pro počáteční souhru jsou vhodné dvou až tříhlasé skladby, např. úpravy lidových písní určené pro pěvecké sbory (Dostálík, J.: 100 lidových písní, Daniel, L.: Píšťalochka moja). Za školní rok soubor nastuduje podle vyspělosti žáků kolem 5 skladeb, z toho jednu polyfonní. Doporučuje se rovněž využít literaturu pro jiné nástroje, např.: Gruber, R.: 50 lidových písní pro 2 – 3 zobcové flétny (nebo klarinety, hoboje, trubky, lesní rohy), Supraphon Praha 1976.

Přednesové skladby

Dikánová, M.: Souborová hra 1, Supraphon Praha, 1972

MHR č. 4, 7, 13 (výběr), Artia Praha

Rada, J.: Písníčky (výběr), Panton Praha, 1975

Luck, H.: Im Duett 1, 2

Krieg, F.: Leichte Volktänze aus Süddeutschland

Hübschmann, W.: Akkordeonstücke für Gruppenunterricht 1,2

Chudoba, M.: Latwe duety akordeonowe 1, 2 (výběr), PWM Edition Warszawa

Chalupeský, J.: Výběr skladeb pro elementární souhru, OPS Třebíč

Bláha, B.: Kluci a holky, pojďte si hrát!, F. B. Praha, 1992

Kříž, A.: Stružliny 1 (skladby pro komorní hru pro akordeony), Bärenreiter Praha, 2003

4. ROČNÍK **(1-1,5 vyučovací hodina týdně)**

Výchovně vzdělávací cíl

Rozvíjet základní návyky, dokonalejší intonační a rytmické zvládnutí partů, rozvíjet reakce na dirigentova gesta, popř. vedoucího hráče komorního souboru (dokonalý nástup a ukončení, zvládnutí dynamických a tempových změn). Seznamovat s různými hudebními styly.

Za školní rok soubor nastuduje podle vyspělosti žáků kolem 5 skladeb, z toho jednu polyfonní.

Přednesové skladby

Dikánová, M.: Souborová hra I. Supraphon Praha, 1972

Rada, J.: Písníčky (výběr), Panton Praha, 1975

Hrajte, hramoniky (sestavila M. Szökeová – výběr), SHV Praha – Bratislava, 1962

Hübschmann, W.: Akkordeonstücke für den Gruppenunterricht sešit 1, 2

Werke Niederländischer Meister für 4 Instrumente, Budapest, 1978

Hrajeme ve dvou, Supraphon Praha (MHR č. 4)

Skladby pro 2 harmoniky, Supraphon Praha (MHR č. 7)
Tance národů, Supraphon Praha (MHR č. 14)
Fiala, P.: Tři drobnosti, Supraphon Praha
Bláha, B.: Country valčík (duo, 6. – 7. roč.), F.B. Praha, 1999
Bláha, B.: Blues s ozvěnou (solo, kvartet), F.B. Praha, 1999
Seeger, J.: Fuga C dur (duo, upr. B. Bláha), F.B. Praha, 2000
Ježek, J.: Evropa volá (duo, upr. B. Bláha), F.B. Praha 2000
Videňský, J.: Maličkosti (vl. nákladem), Trutnov
Videňský, J.: Divertimento (vl. nákladem), Trutnov
Videňský, J.: Pro dva (vl. nákladem), Trutnov
Videňský, J.: Sonatinka (vl. nákladem), Trutnov
Tradicional: Svatí pochodují (duo, 6. – 7. roč., upravil B. Bláha), F.B. Praha, 1999
Kříž, A.: Stružliny 2 (skladby pre komornú hru pre akordeóny), Bärenreiter Praha, 2003

Doporučuje se rovněž využití hudební literatury pro jiné nástroje, např. pro smyčcové nebo dechové nástroje (zobcové flétny aj.)

5., 6. a 7. ROČNÍK

(1-2 vyučovací hodiny týdně)

Výchovně vzdělávací cíl

Dále rozvíjet a upevňovat získané návyky při aktivní tvořivé reprodukční činnosti. Vést žáky k plnému pochopení a prožití uměleckých děl přiměřených obsahem a formou. Věnovat zvýšenou pozornost rejstříkování při obohacování barevné složky. Tvořivou prací odkrývat nové barevné možnosti specifického zvuku akordeonového souboru.

Přednesové skladby

Palestrina, G. P. da: Motetto (upravil St. Štěpán), Svaz hudebníků Praha, 1982
Černohorský, B. M.: Fugy d moll, a moll, gis moll (upravil St. Štěpán), Svaz hudebníků Praha, 1982
Adam Michna z Otradovic: Loutna česká (upravil S. Štěpán), Svaz hudebníků Praha, 1981
Beethoven, L. van: Wiener Tänze, Leipzig
Mozart, W. A.: Acht deutsche Tänze, Leipzig
Szökeová, M.: Hrajte harmoniky I, SHV Bratislava, 1962
Letňan, M.: Hrajte harmoniky II, SHV Bratislava, 1964
Hlaváčková, V.: Výběr skladeb pro akordeonový soubor, Opus Bratislava, 1971
Pospíšil, J.: Karičky pro akordeonový soubor, Panton Praha – Bratislava, 1968
Accordion-revue (z repertoáru E. J. Pischela), Panton Praha – VEB lied der Zeit Berlin, 1968
Cikker, J.: Dupák pre trio alebo súbor akordeonistov (upr. J. Mikula), Panton Praha - Bratislava, 1965
Kořínek, M.: Malý koncert pre akordeonový súbor, Opus Bratislava
Castiglione, L.: Zabavné etudy
Moyzes, A.: Buchom s osekanci – pre trio alebo súbor akordeonistov, (upr. J. Mikula) Panton Praha – Bratislava
Moži, J., Drobná, : Akordeon. súbor nebo trio, Panton Praha – Bratislava, 1965
Zika, P.: Tarantella Capriccio pre akordeonový súbor, Opus Bratislava
Trojan, V.: Zřícená katedrála (upr. St. Štěpán), Svaz hudebníků Praha, 1981
Frank, J.: Hrajeme v souboru – úpravy lid. písní a tanců pro akord. soubor, OKS Břeclav, 1978
Gruber, R.: Žákovská polka pro tři akordeony, soukromý tisk
Gershwin, G.: Rhapsody in blue (upr. B. Bláha), rukopis
Rulišek, A.: Rozpustilá píšťalička – foxtrot, soukromý tisk
Rulišek, A.: Moravo krásná – tango, soukromý tisk
Rulišek, A.: Naše květy – směr písní pro akordeonový soubor, soukromý tisk
Rada, J.: Miniatury, Supraphon Praha

Rada, J.: Capriccietto, Supraphon Praha
Rada, J.: Preludium a fuga g moll, Supraphon Praha
Rada, J.: Obrázky, Supraphon Praha
Rada, J.: Suita per accordioni, Svaz hudebníků Praha, 1982
Rada, J.: Komorní hra I, Supraphon Praha, 1984
Akordeon revue (výběr)

Doporučuje se rovněž využití literatury pro jiné hudební nástroje (např. varhanní) a jiná nástrojová seskupení, např.:

Snížková, J.: Středověké reminiscence, Supraphon, 1977
Černohorský, B. M.: Varhanní skladby (MAB č. 3), Orbis, 1949
Classici Boemici (MAB č. 12), Supraphon, 1973
Boëllmann, L.: Gotická suite (výběr)
Boëllmann, L.: Deuxième Suite (výběr)
Úpravy sborové tvorby renesanční a barokní (např. G. P. da Palestrina, O. di Lasso aj.).

Orchestrální a komorní skladby, např.

Bach, J. Chr.: Sinfonia in B
Pauer, J.: Malá suite pro troje housle, SHV Praha, 1967
Sedmidubský, M.: Čtyři skladby pro houslový soubor, Panton Praha
Sodomka, K.: Sonatina pro troje housle, Supraphon Praha, 1970
Matys, J.: Invence, Panton Praha, 1971
Felix, V.: Suite pro smyčce, Panton Praha, 1975
Trojan, V.: Princ Bajaja (výběr)
Trojan, V.: Císařův slavík (výběr)

Učební osnovy hry na akordeon pro II. stupeň studia (a studia pro dospělé)

Učební osnovy pro II. stupeň navazují na učební látku stupně prvního a obsahují souhrnný výčet technické a zvláště přednesové literatury všech čtyř ročníků. Učitel volí látku podle potřeb, dispozic a zaměření žáka. Individuální výuka je zaměřena k upevňování, prohlubování a rozvíjení technických a výrazových prostředků a dovedností žáka, aby byl schopen dobře uplatnit svoje dovednosti a zkušenosti získané během studia jak v sólové tak i v komorní a v souborové hře.

Vedle studia sólového repertoáru učitel vede žáka především ke komorní a souborové hře nebo k účasti v některém souboru školy a k samostatnosti při hře podle akordových značek. Především volí žákův repertoár tak, aby obsahoval skladby nejrozličnějších žánrů a stylů, hudby barokní, klasické, hudby 19. a 20. století.

Doporučené přednesové skladby je možno doplnit o skladby uvedené v učebních osnovách prvního stupně pro 6. a 7. ročník a přednesovými skladbami vyšší obtížnosti (rukopisy, skladby ze zahraničních edicí apod.).

Podmínkou studia na II. stupni je zdárné absolvování I. stupně. S výjimkou studia podle učebního plánu č. 16.

Cílové kompetence absolventa II. stupně:

- získal odborné znalosti, jak technicky nacvičit obtížná místa v přednesových skladbách
- ví, jak si počínat ve stavbě tématu, při hře podle akordových značek a při improvizaci
- dokáže odlišit hru různých žánrů a stylů, hudby barokní, klasicistní, hudby 19. a 20. století, hudby moderních hudebních proudů, jazzu a hudby ovlivněné jazzem
- pohotově zahraje při komorní nebo souborové hře
- ovládá nástrojové, technické a výrazové schopnosti nástroje
- je muzikální a má osobitý hudební projev
- má možnost uplatnit se amatérsky i profesionálně

HRA NA AKORDEON**UČEBNÍ PLÁN Č. 9**

pro žáky II. stupně a pro dospělé, délka studia: 7 let

STUDIJNÍ ZAMĚŘENÍ:**KOMORNÍ, SOUBOROVÁ A ORCHESTRÁLNÍ HRA**

Hra na klávesové, smyčcové, dechové nástroje, hra na cimbál, kytaru, **akordeon** a bicí nástroje s možností hry na příbuzné a elektronické nástroje:

Předmět	1.	2.	3.	4.
1. Hra na nástroj, příprava k souhře, improvizace a hra z listu	0,-1	0,5-1	0,5-1	0,5-1
2. Čtyřruční hra, vokální a instrumentální doprovod, komorní, souborová a orchestrální hra, varhanní improvizace	2-3	2-3	2-3	2-3
Celkem (vyuč. hod.)	2,5-4	2,5-4	2,5-4	2,5-4
Nepovinný předmět:				
Nauka o hudbě, základy skladby: hra na nástroj	1	1	1	1

Výchovně vzdělávací cíl

Cílem studia se zaměřením na komorní a souborovou hru je připravit samostatného, dobrého a pohotového amatéra, aby byl schopen stylové interpretace přiměřeně náročných skladeb sólových, komorních i souborových.

Vzhledem k nutnosti soustavné praktické přípravy žáka pro tyto náročnější úkoly zahrnuje učební plán vedle hlavního předmětu – hry na nástroj – i povinnou komorní nebo souborovou hru a podle podmínek školy, zájmu a schopností žáka také předmět nauka o hudbě nebo úvod do skladebných nauk.

Individuální vyučování hlavního předmětu tu slouží k upevňování, prohlubování a rozvíjení technických i výrazových dovedností žáka, k rozšiřování repertoáru na úrovni jeho technické a hudební vyspělosti a k poznávání literatury zvoleného nástroje. Cílem studia hry na nástroj je zvyšovat všestrannou technickou úroveň žáků, zvláště rozvíjet výrazové složky hry, muzikálnost i osobitost projevu, naučit žáky samostatnému účelnému studiu, připravit absolventy na takový stupeň technické a hudební vyspělosti, aby byli schopni uplatnit se

v amatérských souborech, případně vystoupit sólově nebo se jinak aktivně účastnit kulturního života. Soustavně a cílevědomě je nutné pěstovat hru z listu.

Při výběru repertoáru dbá učitel vedle hledisek pedagogických i na individuální zájmy žáků, zejména při jejich zařazování do souborů různého zaměření (komorní, taneční, folklorní apod.).

Studijní úkoly

Technická cvičení lze odvozovat z obtížných míst studovaných přednesových skladeb (pasáže, skoky, oktávy, nepravidelné a kombinované dvojhmáty, melodické ozdoby, rejstříkování, velké rozklady akordů nebo výrazové a měchové problémy apod.).

Studijní materiál

Technická průprava

Měchová cvičení: obnovovat, prohlubovat a procvičovat měchovou techniku.

Stupnice: podle uvážení rozšířit o hru durových stupnic ve dvojhmatech a dělených terciích a sextách, chromatická oběma rukama dohromady.

Akordy: znalost všech akordů dur, moll, D^7 , zm^7 . V malém rozkladu tří i čtyřhlasně, základní harmonické spoje (kadence T S D T pravou rukou), velký rozklad dur, moll.

Etudy (výběr):

Czerny, C.: Pasážová cvičení, op. 261

Czerny, C.: op. 821: 160 osmitaktových cvičení

Czerny, C.: op. 299: Škola zběhlosti

Czerny, C.: op. 849: Průprava zběhlosti

Přednesové skladby

1) Hudba barokní:

Cílem je získat stylové cítění v interpretaci skladeb uvedeného období, smysl pro polyfonní hru

Doporučená literatura

Bach, J. S.: Malá preludia a fughetty, Preludium a fuga F dur, Dvojhlasé invence,

Toccata a fuga d moll, Anglické suity, Francouzské suity

Bach, J. S. (HA-RE č. 68), Supraphon Praha

Scarlatti, D.: Sonaty (výběr)

Frescobaldi, G.: Fuga g moll

Čeští klasikové (HA-RE č. 80), Supraphon Praha

Mistři polyfonie (HA-RE č. 76), Supraphon Praha

Händel, G. F. (HA-RE č. 65), Supraphon Praha

Dále všechny dostupné skladby skladatelů baroka a rokoka

(F. Couperin, J. P. Rameau, G. F. Händel, G. P. Telemann, L. C. Daquin apod.).

Lze využít také sbírek z anglické, francouzské, italské, španělské a portugalské hudby pro klavír a cembalo (J. V. Sýkora, Supraphon Praha)

2) Hudba soudobá

Cílem je získat základy stylového pojetí soudobé hudby: rytmickou pregnantnost a zvyk na polyrytmii, logickou paměť s maximálním zvládnutím technických prvků.

Doporučená literatura

Vídeňský, J.: Sonatiny (vl. nákladem), Trutnov
Trojan, V.: Zřícená katedrála
Oppenheimer, J.: Ciaccona, Edizioni Berben – Ancona - Italia
Barton, J.: Toccatina a fuga, Preludium a fuga
Bartow, N.: Tři charakteristické tance
Jaškevič, I.: Sonatina ve starém slohu
Havlíček, I.: 30 přednesových etud, Variace d moll (SR 31), a moll (SR 27), Supraphon Praha
Lanaro, L.: Miniatura
Gart, J.: Scherzo
Fiala, P.: Nalady, Aforismy
Ondruš, J.: Gäderskou dolinou (SR 8)
Lampe, G.: 5 kusů pro akordeon
Richter, W.: Nocturno
Ganzer, J.: 4 malé kusy, VEB Deutscher Verlag für Music - Leipzig
Kašlík, I.: Reminiscence
Volpi, A.: Preludio, Concertino d moll, Přadlena
Brož, F.: Chromatické variace, Supraphon Praha (SR 15)
Tylňák, I.: Malá suita, Panton Praha
Čerepnin, A.: Tzigane
Würthner, R.: Rondino, La Campanella, Variace na ruskou lidovou píseň „Oči černé“
Lundqvist, T.: Botany Play, Mikroskop
Palmer-Hughes: Variace a moll na Paganiniho téma
Mácha, O.: Preludium, Arie a Toccata
Zolotaröv, V.: Dětské suity č. 1 – 6
Richter, W.: Burleska
Semjonov, V.: Bulharský sešit (výběr)
Čajkin, N.: Sonáta h moll (výběr)
Melocchi, V.: Baletomania
Cambieri, E.: Trittico polyfonico
Fugazza, F.: Sonatina h moll, Preludium a fuga fis moll, Farfisa – Ancona - Italia
Vigo Bentzon, N.: V ZOO
Krombholz, K.: Toccata
Creston, P.: Preludium a tanec
Brehme, H.: Divertimento in F, Paganiniana, sešit 1, 2 (výběr)

3) Hudba klasická

S ohledem na zvukové možnosti nástroje se doporučuje uvážlivý a citlivý výběr skladeb z tohoto období

Doporučená literatura

Album klasiků (HA-RE č. 43), Supraphon Praha
Sonatiny (HA-RE č. 81), Supraphon Praha
Benda, J. A.: Sonatiny
Album sonatin (Editio Budapest)
Mozart, W. A.: 6 vídeňských sonatin
Musorgskij, M. P.: Gopak, Scherzo, Dětské scherzo
Smetana, B.: Polky (HA-RE č. 1)
Smetana, B.: Valčíky (HA-RE č. 2)
Liszt, F.: Uherská rapsodie č.2

4) Hudba vyššího populáru

Cílem je seznámit žáka s žánrem populárně – koncertního charakteru. Nastudované skladby uplatňovat při sólových vystoupeních na veřejnosti.

Doporučená literatura

HA-RE č. 47: J. Offenbach

40: Valčíky

39: Dvě harmoniky

51: Svět v tanci

30: Přednesové a estrádní skladby

44: B. M. Hilmar

Chačaturjan, A.: Šavlový tanec

Kabalevskij, D.: Kvapík

Frosini, P.: Italská fantazie

Monti, V.: Čardáš

Langer, A.: Taneční suita

Dinicu, G.: Hora staccato

Schubert, F.: Včelka

Rimskij-Korsakov, N. A.: Let čmeláka

HA-RE č.13: J. Fučík

16: Populární melodie

17: V. Vačkář: valčíky, pochody

22: F. Kmoch: Pochody a mazurky

24: K. Valdauf: Polky, pochody

30: Přednesové a estrádní skladby

34: Oblíbené melodie

36: Světové přede hry

40: Valčíky

45: Populární polky

56: Populární melodie

61: Z repertoáru BERO

62: Populární polky a valčíky

63: Z koncertního pódia

72: Světové melodie

74: Populární polky a valčíky

78: Fučík, J. (2 akordeony)

V edici „Chvilka s akordeonem“ (Panton Praha) je většina skladeb je upravena tak, aby je bylo možné hrát jak sólově, tak v duu nebo triu.

č.:

1: Trojan, V. – Pasování na myslivce (polka)

6: Langer, A. – Jen klid (polka)

7: Sluka, L. – Malostranská (polka)

8: Maňas, F. – Romana (tango)

9: Smatek, M. – Španělský popěvek
(intermezzo)

13: Švehla, A. – Mexický valčík

15: Macák, B. – Do skoku (polka)

17: Krotíl, Z. – Vzpomínky na Sadskou
(valčík)

27: Doudlebská polka, česká lidová (polka)

33: Císař, M. – Valašský tanec

34: Matys, R. – Valčík pro fontánu

37: Komzák, K. – Útokem (kvapík)

39: Myška, R. – Štěbetavý valčík

40: Macák, B. – Česká polka

42: Adamský, V. – Chodská polka

45: Kmoch, F. – Zlatá Praha (pochod)

50: Slavné české pochody I

54: Bláha, B. – Pro Haničku

71: Bláha, B.: Po dudáčku

Edice „Půlhodinka s akordeonem“, Panton Praha:

č. 8: Macák, B.: Švitořivá

č. 11: Philipp, M., Macák, B.: Burleska

Akordeon revue (Album): B. Macák – Made in Czechoslovakia (pochod) aj.

Ježek, J. Bugatti step (duo, upr. B. Bláha), F. B. Praha, 2000

5) Moderní hudební proudy

Tento žánr učitel pěstuje pouze se žáky, kteří jeví výrazné předpoklady a zájem o tuto oblast hudby. Výuku této oblasti lze chápat jako nácvik sólových skladeb nebo přípravu žáka na další činnost v jiných souborech nebo jako přípravu přechodu na elektronické klávesové nástroje. Učitel žáka seznámí se základními hudebními formami, jejich rytmicko-akordickými doprovody, správnými tempy apod. a s neznámějšími tanci (polka, valčík, waltz, slow-fox, tango, polonéza, foxtrot, passo-doble, rock and roll, rumba, samba, boogie woogie, beguine, mambo, cha-cha-cha, charleston, lipsi aj.).

Doporučená literatura

Piazzolla, A.: Adios Nonino, Libertango aj. („Tango nuevo“), vyd. A.A.A. Pagani

Ganian, M.: Morava Girl, River aj. („New musette“), vyd. A.A.A. Pagani

Galliano, R.: Musica per Joss

Bláha, B.: Akordeonové boogie (solo – kvartet), F. B. Praha, 2000

Bláha, B.: Swing je swing, F. B. Praha, 2000

HA-RE č. 19: Taneční melodie, č. 46: Tango album

dále HA-RE č. 27, 33, 38, 59, 64, 66, 70, 73, 75, 79

a studium nejrůznějších témat, písní a skladeb vyššího populáru.

6) Moderní taneční hudba ovlivněná jazzem a jazz

Tato hudba představuje progresivní způsob hry na akordeon a naznačuje nepřeberné možnosti, které se pro akordeon v této oblasti otevírají. Umožňuje sólovou hru i hru s doprovodem instrumentální skupiny.

Pro tento žánr musí mít žák předpoklady, jako např. cit pro správné frázování a artikulaci (ukončení fráze, akcentaci apod.). Velmi důležité pro tento způsob hry je dokonalé zvládnutí měchové techniky. Nácvikem skladeb učitel seznámí žáka s různými hudebními formami vycházejícími z jazzu: ragtime, blues, boogie-woogie, swing, jazzový valčík, soul, bossa nova, rhythm and blues aj.

Doporučená literatura

Ježek, J.: HA-RE č. 35, Supraphon Praha
Edice „Chvilka s akordeonem“ Panton
Praha, č.

23: Joplin, S.: The Entertainer (ragtime)

24: Myška, R.: Dixie pochod

29: Bláha, B.: Hrály dudy (taneční variace)

30: Bláha, B.: Dole u řeky (tradicional)

35: Chvilka s Ivanem Mládkem

v dixielandovém stylu (upr. Bláha, B.)

36: Bláha, B.: Svatí pochodují (tradicional)

43: upr. Bláha, B.: Druhá chvilka s Ivanem Mládkem

44: Bláha, B.: Tluče bubeníček (dixie pochod)

49: upr. Bláha, B.: Labutí řeka (spirituál)

Bláha, B.: Jazzový akordeon I

Bláha, B.: Jazzový akordeon II

Bláha, B.: Jazzové invence

Postupová zkouška

Na závěr 2. ročníku vykoná žák postupovou zkoušku, při které přednese alespoň dvě skladby odpovídající náročnosti a odlišného žánru.

Ukončení studia na II. stupni

Druhý stupeň základního studia může být ukončen závěrečnou zkouškou nebo interním nebo veřejným absolventským vystoupením. Žák přednese v libovolném výběru skladby odpovídající náročnosti a trvání z oblasti hry sólové nebo komorní.

Učební plán č. 15

Studijní zaměření: příprava ke studiu na vysokých školách uměleckého směru, pedagogických a filozofických fakultách: pro žáky s předběžnou hudební průpravou

Hra na klávesové, smyčcové, strunné, dechové nástroje a **akordeon** Délka studia: 4 roky

Předmět	1.	2.	3.	4.
1. Nauka o hudbě	1-1,5	1-1,5	1-1,5	1-1,5
2. Hra na nástroj	1-2	1-2	1-2	1-2
3. Elementární improvizace – hudební doprovody k písním, hra na orffovské nástroje, základy taktování	0,5-1	0,5-1	0,5-1	0,5-1
Celkem: (vyuč. hod.)	2,5-4,5	2,5-4,5	2,5-4,5	2,5-4,5
Nepovinný předmět: sborový zpěv	1	1	1	1

Náročnější program tohoto studijního zaměření je určen pro budoucí zájemce o studium s hudební specializací na pedagogické fakultě a filozofické fakultě (hudební výchova, učitelství na ZUŠ, hudební věda apod.) a pro ty, kteří se chtějí věnovat zájmové umělecké činnosti na vyšší sólistické úrovni. Cílem je vybavit absolventy tohoto studijního zaměření nejen solidními základy profesionálních dovedností instrumentálních, které by jim umožnily úspěšné pokračování ve studiu na vysoké škole nebo samostatné amatérské uplatnění v kulturním životě společnosti, ale i širším všeobecným rozhledem. Učební plán proto zahrnuje vedle hry na nástroj povinný komplexní předmět Nauka o hudbě (intonace, základy harmonie, forem a dějin hudby) a podle podmínek školy a konkrétního zaměření žáka též další předměty jako elementární improvizace, hru na lehkoovladatelné nástroje, základy taktovací techniky, úvod do skladebných nauk, komorní hru nebo sborový zpěv.

Učební osnovy hry na akordeon v zásadě navazují na učební látku I. stupně. Jejich splnění předpokládá pravidelné, soustavné, soustředěné a intenzivní cvičení v daleko větším rozsahu nežli u žáků praktického studijního zaměření. Žák musí být veden k tvořivému uplatňování všech poznatků z nauky o hudbě, a to jak při uvědoměném studiu akordeonových skladeb a partů, tak zejména v harmonizaci melodií a vhodné akordeonové stylizaci doprovodů k písním v předmětu elementární improvizace.

Rozdělení studijní látky

Stupnice

1. roč.: dur, moll v dělených terciích
2. roč.: dur, moll v dělených sextách
3. roč.: dur v dvojhmatových terciích
4. roč.: dur v dvojhmatových sextách

Akordy

1. roč.: dominantní septakordy – obraty
2. roč.: zmenšené septakordy – obraty
3. roč.: velký rozklad dur
4. roč.: velký rozklad moll

Během studia ve všech ročnících zdokonalovat a prohlubovat na stupnicích a akordech měchovou techniku (např. podle vzoru Herold, H.: Škola měchové techniky).

Etudy

- C. Czerny op. 299 (v každém pololetí dvě etudy rozdílného charakteru)
- C. Czerny op. 821 – 160 osmitaktových cvičení (výběr)
- C. Czerny op. 849 – Průprava zručnosti

Přednesová literatura

Při výběru vycházet z doporučených skladeb, které jsou uvedeny na str. 26 - 29 a dbát na zkvalitnění všech technických a výrazových složek.

Soustavné pěstování hry z listu a harmonizace lidových písní.

Postupové zkoušky

Na konci 1., 2. a 3. ročníku vykoná žák postupovou zkoušku v tomto rozsahu:

- 1 stupnice a akord probraným způsobem
- 1 etudu krátkou
- 1 etudu dlouhou
- 1 skladbu z období baroka
- 1 skladbu současnou (původní)
- 1 skladbu z oblasti moderních hudebních proudů nebo hudby ovlivněné jazzem

Hrou snadnější skladby žák předvede zběhlou ve hře z listu, dále prokáže schopnost improvizace doprovodu písní v rozsahu probírané látky.

Závěrečná zkouška

Studium 4. ročníku žák ukončí komisionální zkouškou nebo interním nebo veřejným absolventským vystoupením. Přednese v libovolném výběru skladby odpovídající náročnosti a trvání z oblasti sólové hry.

Elementární improvizace doprovodu k písni

Na základě znalostí a dovedností získaných na prvním stupni pokračovat v rozvíjení hudební představitivosti žáků. K písni vytvářet bohatší harmonický doprovod postupným přibíráním vedlejších harmonických funkcí (II., III. a VI. stupeň, zmenšený septakord, zvětšený a zmenšený kvintakord apod.), druhý, příp. třetí hlas v pravé ruce, obohacovat melodii o melodické ozdoby, vedle obvyklého příznávkového basu používat také melodické vedení standardního basu (prodlevy, průchodné tóny atd.) a méně obvyklá rytmická schémata. Soustavné pěstování hry podle akordových značek, na dané téma tvořit aranžmá s improvizací v diskantu i v doprovodu.

Doporučená literatura

Zpěvníky

Bláha, B.: Škola hry na klávesové nástroje, akordové značky – improvizace, F. B. Praha, 1994

Komorní a souborová hra na II. stupni

Cílem komorní a souborové hry na II. stupni je pokračovat v seznamování žáků se všemi slohovými obdobími.

Pedagog vede žáky ke kolektivnímu projevu: vrcholem dokonalosti v komorní hře je schopnost sledovat nejen svůj part, ale slyšet i ostatní hlasy. Dramaturgický plán skladby připraví vedoucí souboru předem a hráči se učí vnímat ostatní hlasy a správně reprodukovat hlavní a vedlejší melodie a další stavební prvky skladby. V souborové hře vyžadujeme od žáků podobný přístup, navíc je třeba vypěstovat schopnost přesné reakce na dirigentova gesta.

Zvýšené kvality komorní a souborové hry pomůže zejména poslech nahrávek různých akordeonových sdružení a jejich podrobný rozbor. Nezastupitelným zdrojem poznávání a nahrávání jsou návštěvy ústředních kol soutěží ZUŠ a různých festivalů.

Pro nedostatek tištěné literatury bude hlavní zátěž při přípravě materiálů spočívat na učiteli nebo vedoucím souboru. Vedle toho mohou také žáci uplatnit svou aranžérskou nebo kompoziční činnost.

Učební plán č. 16

Studijní zaměření: příprava ke studiu na středních odborných školách a na pedagogických a filozofických fakultách: pro žáky bez předběžné hudební průpravy. Hra na klavír, housle, zobcovou flétnu, kytaru, akordeon: pro žáky od 14 let a dospělé. Délka studia: 4 roky

Předmět	1.	2.	3.	4.
1. Hudební nauka	1-1,5	11,5	1-1,5	1-1,5
2. Hra na nástroj, hra z listu	2	2	2	2
3. Improvizace, hra na orffovské nástroje, základy taktování	-	-	0,5-1	0,5-1
Celkem: (vyuč. hod.)	3-3,5	3-3,5	3,5-4,5	3,5-4,5
Nepovinný předmět: sborový zpěv	1	1	1	1

Poznámka: touto formou studia se mohou připravovat i žáci starší 10 let ke studiu ve středních pedagogických školách.

Učební osnovy rozšířeného vyučování na I. stupni ZUŠ

Hra na akordeon

Učební osnovy pro rozšířené vyučování hry na akordeon na I. stupni ZUŠ jsou určeny pro žáky, kteří jeví výrazné předpoklady pro budoucí profesionální studium. O zařazení žáka do tohoto vyučování rozhoduje k tomuto účelu ustavená zkušební komise nejdříve na konci 3. ročníku nebo na konci kteréhokoliv ročníku dalšího.

Rozsah látky a úroveň její obtížnosti stanovená pro jednotlivé ročníky rozšířeného vyučování a ke komisionálním zkouškám jsou požadavkem, který uchazeč musí splnit a technicky i výrazově zvládnout, aby mohl být zařazen do dalšího ročníku s rozšířeným vyučováním. Nesplní-li žák stanovené požadavky na odpovídající úrovni, pokračuje ve studiu bez rozšířeného vyučování. O zařazení zpět se může ucházet jen tehdy, šlo-li o přechodnou stagnaci.

Učební plán č. 24

Předmět	4.	5.	6.	7.
1. Hra na akordeon, hra z listu, improvizace	1,5-2,5	1,5-2,5	2-2,5	2-2,5
2. doprovod, komorní hra v souboru	1	1	1	1
3. Hra na klavír nebo jiný nástroj	0,5	0,5	0,5	0,5
4. Hudební nauka	1	1	-	-
Celkem (vyuč. hod.)	4-5	4-5	3,5-4	3,5-4
Nepovinný předmět: sborový zpěv, hra na nástroj	1	1	1	1
Hudební nauka	-	-	1	1

Poznámka:

- 1) Jednotlivé složky předmětu (1) musejí být uvedeny v individuálním studijním plánu žáka.
- 2) Stanovený počet hodin se vyučuje v dělených vyučovacích hodinách dvakrát týdně

Cílem rozšířeného vyučování hry na akordeon je všestranná příprava žáků k profesionálnímu studiu na konzervatoři. Intenzivní příprava pro toto studium vyžaduje stejně tak soustavné pěstování pohotovosti a hudební představivosti jako instrumentálních dovedností nezbytných ke zvládnutí nástroje na nejvyšší možné úrovni dosažitelné na tomto stupni. To předpokládá daleko větší intenzitu denního cvičení na nástroji a soustavnou přípravu žáka pro další odborné předměty, aby mohl nejen zvládnout studijní úkoly vytyčené v učebních osnovách nerozšířeného vyučování, ale především učební látku předepsanou pro rozšířené vyučování. Rozšířené vyučování klade zvýšené nároky na žáky, na jejich zdravotní stav a fyzickou kondici.

Cílové kompetence absolventa rozšířeného vyučování

- dle možností ovládá hru na nástroj s melodickým basem a jeho kombinaci se standardním basem
- ve větší míře ovládá specifické vlastnosti nástroje (měkké obraty měchu, rychlý střídavý měch, dynamiku aj.)
- ovládá prstovou techniku (přiměřeně k věku), hru legato, staccato, tenuto, non legato, hru polyfonně vedených hlasů
- dokáže bezchybně číst notový zápis při studiu zadaných skladeb (např. etud, přednesových skladeb aj.)

- při hře umí využít základy artikulační techniky
- je schopen hry z listu látky nižších ročníků
- využívá spolupráce s pedagogem příslušné vyšší odborné školy

Technická průprava

Cílem výuky je naučit žáka vyjádřit umělecký obraz hraných skladeb a k jeho realizaci jej vybavit potřebnými technickými dovednostmi. Proto je třeba v průběhu celého studia počínaje 1. ročníkem zaměřit pozornost zejména na:

- postavení rukou a prstů
- měchovou techniku – měkké a ostré nasazení, ukončení, obrat měchu v kterékoliv poloze bez dynamické změny a akcentu, střídavý měch
- pohyblivost prstů
- prstovou artikulaci – *legato, staccato, non legato, tenuto*
- nácvik skoků a sekvencových postupů v různých intervalech i ve dvojhmatech a akordech
- hru melodických ozdob
- vícehlasou hru
- malý rozklad akordů s obraty, včetně dominantního a zmenšeného septakordu
- stupnicové postupy v terciích a sextách
- současné zapojení rejstříkování do prstokladů
- hru z listu
- hru podle akordových značek v diskantu i v doprovodu
- transpozici
- improvizaci
- úpravy písní a tanců
- samostatné studium skladeb
- sluchovou sebekontrolu

K uvedeným technickým prvkům se doporučuje použít výběr z následující literatury:

Havlíček, I.: Denní prstová cvičení, Supraphon Praha

Havlíček, I., Ondruš, J.: Technika hry akordů, Supraphon Praha

Smetana, J.: Základy nové techniky hry na akordeon – II. část, SHV Praha

Bláha, B.: Škola hry na klávesové nástroje, akordové značky, improvizace, F. B. Praha, 1991

Krieg, F.: Etudy

Herold, H.: Škola měchové techniky, Hohner Trossingen, 1973

Stupnice

Při hře stupnic se především zvyšují nároky z hlediska tempa a zvuku s vyrovnanou prstovou technikou.

4. ročník: Dosud probrané stupnice hrát též protipohybem v šestnáctinových hodnotách (od MM ♩ = 60).

5. ročník: Všechny durové a mollové stupnice harmonické a melodické přes 2 oktávy v rovném pohybu v šestnáctinových hodnotách v rychlejších tempech (od MM ♩ = 72) chromatická pravou v osminových notách

6. ročník: Chromatická stupnice zvlášť, všechny stupnice dur a moll v rychlejších tempech v rovném pohybu i protipohybu (MM ♩ = 90 -96)

7. ročník: Opakování všech stupnic dur a moll rovným a protipohybem všemi dosud probranými způsoby. Hra chromatické stupnice oběma rukama.

Akordy

4. ročník: tříhlasé tónické kvintakordy dur a moll s obraty harmonicky a melodicky v rychlejším tempu
5. ročník: příprava čtyřhlasého tónického kvintakordu dur i moll s obraty oběma rukama dohromady – malý rozklad
6. tónické kvintakordy čtyřhlasně dur i moll oběma rukama dohromady. Dominantní septakord s obraty pravou rukou. Dle možnosti zařadit průpravu ke hře velkého rozkladu
7. ročník: opakování všech dur a moll akordů se současným zdokonalením technického provedení a přípravě k přijímací zkoušce na konzervatoř. Pokračování v nácviku velkého rozkladu, dominantní septakord oběma rukama, zmenšený septakord čtyřhlasně pravou rukou.

Etudy

Z doporučených sbírek je třeba provést systematický a promyšlený výběr etud, na nichž se žák naučí aplikovat získané technické a výrazové dovednosti na konkrétním hudebním materiálu. Při výběru je třeba střídat etudy kratší, koncentrované na určitý problém, s etudami delšími, sloužícími jako příprava ke hře rozsáhlejších skladeb.

4. ročník: Dikánová, M., Ondruš, J.: Akordeonové etudy II
Czerny, C.: Výběr z pasážových cvičení, op. 261
Duvernoy, J.B.: Výběr etud I
Lemoine, H.: Výběr dětských etud
5. ročník: Dikánová, M., Ondruš, J.: Akordeonové etudy III
Czerny, C.: Výběr z pasážových cvičení, op. 261
Duvernoy, J.B.: Výběr etud I.
Lemoine, H.: Výběr dětských etud
6. ročník: Dikánová, M., Ondruš, J.: Akordeonové etudy III., IV
Czerny, C.: Výběr z pasážových cvičení, op. 261 (dokončení)
Duvernoy, J. B.: Výběr etud II
Lemoine, H.: Výběr z dětských etud
7. ročník: Czerny, C.: Průprava zběhlosti, op. 849
Czerny, C.: Škola zběhlosti, op. 299
Havlíček, I.: 30 přednesových etud, Supraphon Praha

Přednesové skladby

Pečlivým výběrem přednesových skladeb vést žáka k dokonalému provedení skladeb jak po stránce technické, výrazové i stylové. Pěstovat smysl pro samostatný umělecký výraz a osobitý přístup k interpretaci skladeb. Výběrem přednesových skladeb seznamovat žáka se všemi formami, žánry a styly, vést jej ke kritickému hodnocení vlastního výkonu. Rozšířit hudební materiál základního studia o jiné vhodné skladby, odpovídající technickou a obsahovou úrovní přípravě k profesionálnímu studiu.

Poznámka:

Doporučený hudební materiál není závazný a slouží k orientaci pedagoga. Může být nahrazen a doplněn dalšími přiměřenými skladbami (co do náročnosti, období, stylu aj.) podle individuálních potřeb a možností žáka. Některé skladby doporučené pro rozšířené vyučování je možno podle vyspělosti a technické úrovně žáka zařadit rovněž do II. stupně základního studia a naopak.

Požadavky pro zařazení žáka do rozšířeného vyučování na konci 3. ročníku

K rozšířenému vyučování lze navrhnout žáka, který zvládl minimálně: hru stupnic durových do 4 $\sharp$ a 4 $\flat$, c, g, d, a, e moll harmonické oběma rukama dohromady v rovném pohybu legato a staccato. Alespoň C dur přes 2 oktávy v rovném pohybu legato a staccato v šestnáctinových hodnotách (MM ♩ = 60). Tříhlasé kvintakordy harmonicky a melodicky k hraným stupnicím. Výběr z následujících sbírek:

Dikánová, M.; Ondruš, J.: Akordeonové etudy II

Machalíčková F.; Havlíček I.; Ondruš, J.: Škola hry na akordeon (dokončení), Supraphon Praha

Czerny, C.: Výběr pasážových cvičení (snazších), op. 261

Komisionální zkoušky:

2 stupnice dur a moll harmonické oběma rukama dohromady rovným pohybem legato a staccato v šestnáctinových hodnotách (MM ♩ = 60), z toho nejméně jedna přes 2 oktávy, tříhlasý akord k hraným stupnicím výše uvedeným způsobem,

3 etudy různého technického zaměření,

3 přednesové skladby různého charakteru a tempa, z toho 1 polyfonní.

Přednesové skladby žák zahraje z paměti.

Požadavky na rozsah nastudované látky

V průběhu 4. – 6. ročníku nastuduje žák každý školní rok 10 – 15 etud a 4 – 6 přednesových skladeb různého charakteru a formy.

Postupové zkoušky

4. ročník: 1 durová a 1 mollová stupnice probraným způsobem v předepsaném tempu. Akordy k hraným stupnicím.
2 etudy různé délky a technického zaměření.
3 přednesové skladby, z toho 1 polyfonní, 1 soudobá.
Dále žák prokáže pohotovost ve hře z listu na jednodušší skladbě

5. ročník: 1 durová a 1 mollová stupnice probraným způsobem v předepsaném tempu s příslušnými akordy.
2 etudy rozdílné délky a techniky.
3 přednesové skladby, z toho 1 polyfonní, 1 soudobá.

6. ročník: 1 durová a 1 mollová stupnice probraným způsobem a příslušnými akordy v uvedených tempech.
2 etudy rozdílné délky a technického charakteru.
3 přednesové skladby, z toho 1 polyfonní, 1 rozsáhlejší formy (sonatina, variace)

7. ročník:

Závěrečná zkouška

První stupeň rozšířeného vyučování je ukončen veřejným absolventským vystoupením, při kterém žák zahraje 2 – 3 skladby různých slohových období

Přehled použitých zkratk

F. B. Praha	vydavatelství „Firma Bláha Praha“
HA-RE.....	Harmonikový repertoár, edice Supraphonu Praha
MAB.....	Musica Antiqua Bohemica (Supraphon Praha)
MHR.....	Malý harmonikový repertoár, Supraphon Praha
PWM Edition	Polskie Wydawnictwo Muzyczne S.A., Warszawa
SR.....	Sólový repertoár, Supraphon Praha